

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (piektā palāta)

2020. gada 25. novembrī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Direktīva 2003/109/EK – Tādu trešo valstu valstspiederīgo statuss, kuri ir pastāvīgie iedzīvotāji – 11. pants – Tiesības uz vienlīdzīgu attieksmi – Sociālais nodrošinājums – Dalībvalsts tiesiskais regulējums, saskaņā ar kuru, nosakot tiesības uz ģimenes pabalstu, netiek iekļauti pastāvīgā iedzīvotāja ģimenes locekļi, kas neuzturas šīs dalībvalsts teritorijā

Lietā C-303/19

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Corte suprema di cassazione* (Augstākā kasācijas tiesa, Itālija) iesniedza ar 2019. gada 5. februāra lēmumu un kas Tiesā reģistrēts 2019. gada 11. aprīlī, tiesvedībā

Istituto Nazionale della Previdenza Sociale (INPS)

pret

VR,

TIESA (piektā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs J. Regans [*E. Regan*], tiesneši M. Ilešičs [*M. Ilešič*], E. Juhāss [*E. Juhász*], K. Likurģs [*C. Lycourgos*] un I. Jarukaitis [*I. Jarukaitis*] (referents),

ģenerālvokāts: J. Tančevs [*E. Tanchev*],

sekretāre: M. Krauzenbeka [*M. Krausenböck*], administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2020. gada 27. februāra tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

- *Istituto Nazionale della Previdenza Sociale (INPS)* vārdā – *A. Coretti, V. Stumpo* un *M. Sferrazza, avvocati*,
- VR vārdā – *A. Guariso* un *L. Neri, avvocati*,
- Itālijas valdības vārdā – *G. Palmieri*, pārstāve, kurai palīdz *A. Giordano* un *P. Gentili, avvocati dello Stato*,
- Eiropas Komisijas vārdā – *C. Cattabriga* un *A. Azéma*, kā arī *B. R. Killmann*, pārstāvji,

* Tiesvedības valoda – itāļu.

noklausījusies ģenerālvokāta secinājumus 2020. gada 11. jūnija tiesas sēdē,
pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par Padomes Direktīvas 2003/109/EK (2003. gada 25. novembris) par to trešo valstu pilsoņu statusu, kuri ir kādas dalībvalsts pastāvīgie iedzīvotāji (OV 2004, L 16, 44. lpp.), 11. panta 1. punkta d) apakšpunkta interpretāciju.
- 2 Šis lūgums ir iesniegts tiesvedībā starp *Istituto Nazionale della Previdenza Sociale (INPS)* (Valsts sociālā nodrošinājuma iestāde, Itālija) un VR par atteikumu piešķirt ģimenes pabalstu par laikposmu, kurā attiecīgās personas laulātā un bērni ir dzīvojuši savas izcelsmes trešā valstī.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

- 3 Direktīvas 2003/109 2., 4., 6. un 12. apsvērumā ir noteikts:

“(2) Eiropadome tās ipašajā sanāksmē Tamperē 1999. gada 15. un 16. oktobrī noteica, ka trešo valstu pilsoņu juridiskais statuss jātuvina dalībvalstu pilsoņu juridiskajam statusam un ka personai, kas likumīgi nodzīvojusi dalībvalstī laikposmu, kurš vēl jānosaka, un kam ir pastāvīgas uzturēšanās atļauja, jāpiešķir virkne vienotu tiesību, kuras cik iespējams līdzinās Eiropas Savienības pilsoņu tiesībām.

[..]

(4) To trešo valstu pilsoņu integrācija, kas ir kādas dalībvalsts pastāvīgie iedzīvotāji, ir ekonomiskās un sociālās kohēzijas – Līgumā paredzētā Kopienas pamatmērķa – būtisks elements.

[..]

(6) Galvenajam kritērijam, lai iegūtu pastāvīgā iedzīvotāja statusu, būtu jābūt uzturēšanās ilgumam dalībvalsts teritorijā. Uzturēšanās laikam jābūt likumīgam un nepārtrauktam, lai pierādītu, ka persona ir nostiprinājusies valstī. Būtu jāparedz zināma elastība, lai varētu ņemt vērā apstākļus, kādos personai var būt uz laiku jāatstāj teritorija.

[..]

(12) Lai izveidotu īstu instrumentu pastāvīgo iedzīvotāju integrācijai sabiedrībā, kurā tie dzīvo, pastāvīgajiem iedzīvotājiem ir jānodrošina vienlīdzīga attieksme ar dalībvalsts pilsoņiem dažādos ekonomikas un sociālos jautājumos saskaņā ar šajā direktīvā noteiktajiem attiecīgiem nosacījumiem.”

- 4 Šīs direktīvas 2. pantā “Definīcijas” ir noteikts:

“Šajā direktīvā:

- a) “trešās valsts pilsonis [valstspiederīgais]” ir jebkura persona, kas nav Savienības pilsonis Līguma 17. panta 1. punkta izpratnē;

b) “pastāvīgais iedzīvotājs” ir jebkurš trešās valsts pilsonis [valstspiederīgais] ar pastāvīgā iedzīvotāja statusu, kā paredzēts 4. līdz 7. pantā;

[..]

e) “ģimenes locekļi” ir trešās valsts pilsoņi [valstspiederīgie], kas dzīvo attiecīgajā dalībvalstī saskaņā ar Padomes Direktīvu 2003/86/EK (2003. gada 22. septembris) par tiesībām uz ģimenes atkalapvienošanas [(OV 2003, L 251, 12. lpp.)];

[..].”

5 Minētās direktīvas 11. pantā “Vienlīdzīga attieksme” ir noteikts:

“1. Pastāvīgie iedzīvotāji saņem vienlīdzīgu attieksmi ar pilsoņiem [valstspiederīgajiem] attiecībā uz:

[..]

d) sociālo nodrošināšanu, sociālo palīdzību un sociālo aizsardzību, kā noteikts valsts tiesību aktos;

[..].

2. Attiecībā uz 1. punkta b), d), e), f) un g) apakšpunkta noteikumiem attiecīgā dalībvalsts var piešķirt vienlīdzīgu attieksmi tikai gadījumos, ja pastāvīgā iedzīvotāja vai viņa ģimenes locekļu, kuriem pastāvīgais iedzīvotājs pieprasa pabalstus, reģistrētā vai parastā dzīvesvieta atrodas attiecīgās dalībvalsts teritorijā.

[..]

4. Vienlīdzīgu attieksmi attiecībā uz sociālo palīdzību un sociālo aizsardzību dalībvalstis var ierobežot līdz pamata pabalstiem.

[..]”

Itālijas tiesības

6 No lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka ar 1988. gada 13. marta *decreto legge n. 69 – Norme in materia previdenziale, per il miglioramento delle gestioni degli enti portuali ed altre disposizioni urgenti* (Dekrētlukums Nr. 69 “Noteikumi, kas reglamentē sociālo nodrošinājumu, lai uzlabotu ostas organizāciju pārvaldību, un citi steidzami noteikumi”) (1988. gada 14. marta *GURI* Nr. 61), kas pārveidots par 1988. gada 13. maija Likumu Nr. 153 (1988. gada 14. maija *GURI* Nr. 112) (turpmāk tekstā – “Likums Nr. 153/1988”), tika ieviests mājsaimniecības pabalsts, kura apmērs ir atkarīgs no mājsaimniecībā ietilpstošo bērnu skaita līdz 18 gadu vecumam un mājsaimniecības ienākumu līmeņa (turpmāk tekstā – “mājsaimniecības pabalsts”).

7 Likuma Nr. 153/1988 2. panta 6. punktā ir paredzēts:

“Mājsaimniecībā ietilpst laulātie, izņemot tos, kas ir juridiski un faktiski šķirti, un bērni un viņiem pielīdzinātās personas [...] līdz 18 gadu vecumam vai arī bez vecuma ierobežojuma, ja fizisku vai garīgu slimību vai invaliditātes dēļ viņi pilnīgi un pastāvīgi nespēj veikt algotu darbu. Mājsaimniecības locekļi ar tādiem pašiem nosacījumiem kā bērni un viņiem pielīdzinātās personas var būt arī brāļi, māsas, brāļa vai māsas bērni un mazbērni līdz 18 gadu vecumam vai bez vecuma ierobežojuma (ja fizisku vai garīgu slimību vai invaliditātes dēļ viņi pilnīgi un pastāvīgi nespēj veikt algotu darbu), ja viņi ir abu vecāku bāreņi un viņiem nav tiesību uz apgādnieka zaudējuma pensiju.”

- 8 Saskaņā ar Likuma Nr. 153/1988 2. panta 6.bis punktu mājsaimniecībā šī likuma izpratnē neietilpst trešās valsts valstspiederīgā dzīvesbiedrs, bērni un pielīdzinātās personas, kuru dzīvesvieta nav Itālijas Republikas teritorijā, neskarot gadījumus, kad valsts, kuras piederīgais ir ārzemnieks, ir paredzējusi savstarpības režīmu attiecībā pret Itālijas pilsoņiem vai arī ja ir noslēgta starptautiska konvencija par ģimeņu pabalstiem.
- 9 Direktīva 2003/109 [Itālijas] tiesībās ir transponēta ar 2007. gada 8. janvāra *decreto legislativo n. 3 – Attuazione della direttiva 2003/109/CE relativa allo status di cittadini di Paesi terzi soggiornanti di lungo periodo* (Likumdošanas dekrēts Nr. 3 par Direktīvas 2003/109 transponēšanu (2007. gada 30. janvāra *GURI* Nr. 24) (turpmāk tekstā – “Likumdošanas dekrēts Nr. 3/2007”), ar kuru šīs direktīvas noteikumi tika transponēti 1998. gada 25. jūlija *decreto legislativo n. 286 – Testo unico delle disposizioni concernenti la disciplina dell’immigrazione e norme sulla condizione dello straniero* (Likumdošanas dekrēts Nr. 286 “Konsolidētie noteikumi, kas reglamentē imigrāciju un ārvalstnieku statusu” (1998. gada 18. augusta *GURI* Nr. 191 parastais pielikums) (turpmāk tekstā – “Likumdošanas dekrēts Nr. 286/1998”). Šī likumdošanas dekrēta 9. panta 12. punkta c) apakšpunktā ir paredzēts, ka trešās valsts valstspiederīgais, kuram ir pastāvīgās uzturēšanās atļauja, saņem tostarp sociālā nodrošinājuma un sociālās palīdzības pabalstus, “ja vien nav noteikts citādi un ar nosacījumu, ka ārvalstnieks faktiski dzīvo valsts teritorijā”.

Pamatlieta un prejudiciālais jautājums

- 10 VR ir trešās valsts valstspiederīgais, kurš ir nodarbināts Itālijā, un kopš 2010. gada viņam ir pastāvīgās uzturēšanās atļauja saskaņā ar Likumdošanas dekrētu Nr. 286/1998. Laikposmā no 2011. gada septembra līdz 2014. gada aprīlim viņa laulātā un pieci bērni uzturējās savā izcelsmes valstī, proti, Pakistānā.
- 11 Pamatojoties uz Likuma Nr. 153/1988 2. panta 6.bis punktu, par šiem periodiem *INPS* atteica VR izmaksāt mājsaimniecības pabalstu, tādēļ VR cēla prasību *Tribunale del lavoro di Brescia* (Brešas Darba lietu tiesa, Itālija) pret *INPS* un savu darba devēju, norādīdams uz šī atteikuma diskriminējošo raksturu. Pēc tam, kad tiesa bija noraidījusi šīs tiesību normas piemērošanu, jo tā bija to atzinusi par neatbilstošu Direktīvas 2003/109 11. pantam, šī tiesa apmierināja prasību un piesprieda atbildētājiem samaksāt prasītājam atbilstošās summas.
- 12 Apelācijas sūdzība, ko *INPS* par šo nolēmumu iesniedza *Corte d’appello di Brescia* (Brešas apelācijas tiesa, Itālija), tika noraidīta, jo šī tiesa uzskatīja, ka mājsaimniecības pabalsts ir sociālās palīdzības pamatpabalsts, uz kuru nevar attiekties Direktīvā 2003/109 atļautās atkāpes no vienlīdzīgas attieksmes.
- 13 Pēc tam *INPS* vērsās ar kasācijas sūdzību iesniedzējtiesā *Corte suprema di cassazione* (Augstākā kasācijas tiesa, Itālija), kurā tā norādīja, ka mājsaimniecību pabalsts ir nevis sociālās palīdzības pabalsts, bet gan sociālā nodrošinājuma pabalsts un ka katrā ziņā tas nevarot tikt uzskatīts par pamatpabalstu, attiecībā uz kuru nevar attiekties atkāpe no vienlīdzīgas attieksmes pienākuma.
- 14 Iesniedzējtiesa norāda, ka pamatlietas risinājums ir atkarīgs no Direktīvas 2003/109 11. panta 1. punkta d) apakšpunkta interpretācijas un no jautājuma, vai šī tiesību norma nozīmē, ka pastāvīgā iedzīvotāja, kuram ir Likuma Nr. 153/1988 2. pantā paredzētās tiesības saņemt mājsaimniecības pabalstu, ģimenes locekļi ietilpst to ģimenes locekļu lokā, kuri var saņemt šo pabalstu, pat tad, ja viņi dzīvo ārpus Itālijas teritorijas.
- 15 Šajā ziņā tā precizē, ka Likuma Nr. 153/1988 2. pantā minētā mājsaimniecība kalpo ne vien kā mājsaimniecības pabalsta aprēķināšanas bāze, bet šī mājsaimniecība ir arī šā pabalsta saņēmēja, to iegūstot ar atalgojuma vai pensijas, uz kuru attiecas šis pabalsts, saņēmēja starpniecību. Šis iepriekš minētais pabalsts ir naudas piemaksa, ko saņem tostarp visi darba ņēmēji, kas veic savu saimniecisko darbību Itālijas teritorijā, ja vien tie ietilpst mājsaimniecībā, kuras ienākumi nepārsniedz noteiktu

maksimālo apmēru. Attiecībā uz laikposmu no 2018. gada 1. jūlija līdz 2019. gada 30. jūnijam tā pilna likme bija 137,50 EUR mēnesī attiecībā uz ienākumiem, kas nepārsniedz 14 541,59 EUR gadā. Darba devējs to izmaksā vienlaikus ar darba samaksu.

- 16 Iesniedzējtiesa arī norāda, ka *Corte suprema di cassazione* (Augstākā kasācijas tiesa) savā judikatūrā jau ir bijusi iespēja uzsvērt mājsaimniecības pabalsta divkāršo dabu. Pirmkārt, šis pabalsts, kurš ir saistīts ar mājsaimniecības jebkāda veida ienākumiem un kura mērķis ir garantēt pietiekamus ienākumus ģimenēm, kam tādu nav, ir uzskatāms par sociālā nodrošinājuma pabalstu. Saskaņā ar šo pabalstu aptverošās sociālā nodrošinājuma sistēmas vispārējiem noteikumiem strādājošo darba ņēmēju ģimenes aizsardzība tiek īstenota ar piemaksu atalgojumam par paveikto darbu. Šo mājsaimniecības pabalstu, kas tiek segts no darba devēju iemaksām, kurām pieskaita valsts segtu piemaksu, darba devējs izmaksā avansā, un tam ir tiesības uz turpmāk veicamo iemaksu ieskaitu. Otrkārt, šis pabalsts ir uzskatāms par sociālo palīdzību, jo vērā ņemamie ienākumi vajadzības gadījumā tiek palielināti, lai aizsargātu nepilngadīgos vai personas, kurām ir invaliditāte vai fiziska vai garīga rakstura traucējumi un kurām ir ilgstošas grūtības strādāt vai pildīt pienākumus atkarībā no vecuma. Katrā ziņā iesniedzējtiesa uzskata, ka runa ir par pasākumu, kas ietilpst Direktīvas 2003/109 11. panta 1. punkta d) apakšpunkta piemērošanas jomā.
- 17 Iesniedzējtiesa uzsver, ka mājsaimniecības locekļiem ir būtiska nozīme mājsaimniecības pabalsta sistēmā un tie tiek uzskatīti par šī pabalsta saņēmējiem. Tomēr, ņemot vērā, ka ar likumu ģimenes locekļi, kas veido mājsaimniecību, ir norādīti kā tāda ekonomiskā pabalsta saņēmēji, kuriem ir tiesības saņemt atalgojumu, ar kuru šis pabalsts ir saistīts, tā jautā, vai Direktīvas 2003/109 11. panta 1. punkta d) apakšpunkts nepieļauj tādu tiesību normu kā Likuma Nr. 153/1988 2. panta 6.*bis* punkts. Tai it īpaši ir šaubas par šīs direktīvas interpretāciju, ņemot vērā minētās direktīvas 4. apsvērumu un 2. panta e) punktu.
- 18 Šādos apstākļos *Corte suprema di cassazione* (Augstākā kasācijas tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

“Vai [Direktīvas 2003/109] 11. panta 1. punkta d) apakšpunkts, kā arī vienlīdzīgas attieksmes starp pastāvīgajiem iedzīvotājiem un valsts pilsoņiem princips ir jāinterpretē tādējādi, ka tiem pretrunā ir tāds valsts tiesiskais regulējums, saskaņā ar kuru pretēji regulējumam, kas attiecas uz dalībvalsts pilsoņiem, kodolģimenes [mājsaimniecības] pabalsta aprēķināšanas nolūkos no kodolģimenes [mājsaimniecības] locekļu loka tiek izslēgti tie darba ņēmēja – kurš ir pastāvīgais iedzīvotājs un trešās valsts pilsonis – ģimenes locekļi, kuri dzīvo izcelsmes trešā valstī?”

Par prejudiciālo jautājumu

- 19 Ar uzdoto jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai Direktīvas 2003/109 11. panta 1. punkta d) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tam ir pretrunā tāds dalībvalsts tiesiskais regulējums, saskaņā ar kuru, nosakot tiesības uz sociālā nodrošinājuma pabalstu, netiek ņemti vērā tie pastāvīgā iedzīvotāja – šīs direktīvas 2. panta b) punkta izpratnē – ģimenes locekļi, kuri dzīvo nevis šīs dalībvalsts teritorijā, bet kādā trešā valstī, lai gan šis dalībvalsts valstspiederīgo ģimenes locekļi, kuri dzīvo kādā trešā valstī, tiek ņemti vērā.
- 20 Jāatgādina, ka Savienības tiesības neierobežo dalībvalstu kompetenci organizēt savas sociālā nodrošinājuma sistēmas. Kamēr nav īstenota tiesību aktu saskaņošana Savienības mērogā, katrai dalībvalstij jāparedz nosacījumi, saskaņā ar kuriem piešķir sociālā nodrošinājuma pabalstus, kā arī šādu pabalstu apjoms un laikposms, par kuru tos piešķir. Tomēr, īstenojot šo kompetenci, dalībvalstīm ir jāievēro Savienības tiesības (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2010. gada 5. oktobris, *Elchinov*, C-173/09, EU:C:2010:581, 40. punkts).

- 21 Šīs direktīvas 11. panta 1. punkta d) apakšpunktā dalībvalstīm ir noteikts pienākums nodrošināt pastāvīgajiem iedzīvotājiem vienlīdzīgu attieksmi ar pilsoņiem, it īpaši attiecībā uz valsts tiesību aktos noteikto sociālo nodrošinājumu.
- 22 Tomēr saskaņā ar minētās direktīvas 11. panta 2. punktu dalībvalstis var ierobežot vienlīdzīgu attieksmi – tostarp attiecībā uz sociālo nodrošinājumu –, to piemērojot vienīgi apstākļos, kad pastāvīgā iedzīvotāja vai tā ģimenes locekļu, kuriem ir pieprasīts pabalsts, reģistrētā vai parastā dzīvesvieta atrodas attiecīgās dalībvalsts teritorijā.
- 23 Tādējādi Direktīvā 2003/109 kā vispārējs noteikums ir paredzētas tiesības uz vienlīdzīgu attieksmi un ir uzskaitītas atkāpes no šīm tiesībām, kuras dalībvalstis var noteikt un kuras ir jāinterpretē šauri. Līdz ar to uz šīm atkāpēm var atsaukties tikai tad, ja par šīs direktīvas īstenošanu kompetentās attiecīgās dalībvalsts iestādes ir skaidri paukušas, ka tās gatavojas izmantot šo atkāpi (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2012. gada 24. aprīlis, *Kamberaj*, C-571/10, EU:C:2012:233, 86. un 87. punkts, kā arī 2017. gada 21. jūnijs, *Martinez Silva*, C-449/16, EU:C:2017:485, 29. punkts).
- 24 Tā kā iesniedzējtiesai ir šaubas par Direktīvas 2003/109 11. panta 1. punkta d) apakšpunkta interpretāciju, ņemot vērā tās 4. apsvērumu un 2. panta e) punktu, ir jānorāda, pirmkārt, kā ģenerāladвокāts ir minējis secinājumu 54. un 55. punktā, ka šīs pēdējās minētās tiesību normas – kurā “ģimenes loceklis” ir definēts kā ikviens trešās valsts valstspiederīgais, kurš dzīvo attiecīgajā dalībvalstī saskaņā ar Direktīvu 2003/86, – mērķis nav ierobežot Direktīvas 2003/109 11. pantā paredzētās pastāvīgo iedzīvotāju tiesības uz vienlīdzīgu attieksmi, bet vienīgi definēt šo jēdzienu, lai izprastu tiesību normas, kurās šis jēdziens ir izmantots.
- 25 Turklāt, ja šī definīcija nozīmētu, ka pastāvīgajiem iedzīvotājiem, kuru ģimenes locekļi nedzīvo attiecīgās dalībvalsts teritorijā, ir liegtas tiesības uz vienlīdzīgu attieksmi, nebūtu jēgas Direktīvas 2003/109 11. panta 2. punktam, saskaņā ar kuru dalībvalstīm ir dota iespēja atkāpties no vienlīdzīgas attieksmes, ja – tostarp – ģimenes locekļu, par kuriem šis valstspiederīgais lūdz pabalstus, reģistrētā vai parastā dzīvesvieta neatrodas šajā teritorijā.
- 26 Otrkārt, attiecībā uz Direktīvas 2003/109 4. apsvēruma interpretāciju vispirms ir jāatgādina, ka Savienības tiesību akta preambula nav juridiski saistoša un uz to nevar atsaukties, nedz lai atkāptos no pašiem attiecīgā akta noteikumiem, nedz arī – lai interpretētu tā noteikumus tādā veidā, kas acīmredzami būtu pretēji to formulējumam (šajā nozīmē skat. spriedumus, 1998. gada 19. novembris, *Nilsson* u.c., C-162/97, EU:C:1998:554, 54. punkts, kā arī 2019. gada 19. decembris, *Puppinck* u.c./Komisija, C-418/18 P, EU:C:2019:1113, 76. punkts).
- 27 Turklāt, lai gan no šī apsvēruma izriet, ka viens no šīs direktīvas mērķiem ir to trešo valstu valstspiederīgo integrācija, kuri ir kādas dalībvalsts pastāvīgie iedzīvotāji, no šī apsvēruma nevar secināt, ka pastāvīgie iedzīvotāji, kuru ģimenes locekļi nedzīvo attiecīgās dalībvalsts teritorijā, būtu jāizslēdz no šīs direktīvas 11. panta 1. punkta d) apakšpunktā paredzētajām tiesībām uz vienlīdzīgu attieksmi, turklāt šāda izslēgšana nav paredzēta nevienā šīs direktīvas normā.
- 28 Tā kā *INPS* un Itālijas valdība apgalvo, ka tāda pastāvīgā iedzīvotāja, kura ģimenes locekļi nedzīvo attiecīgās dalībvalsts teritorijā, izslēgšana atbilst Direktīvā 2003/109 izvirzītajam integrācijas mērķim, jo integrācijas priekšnoteikums esot atrašanās šajā teritorijā, ir jākonstatē, ka no šīs direktīvas 2., 4., 6. un 12. apsvēruma izriet, ka direktīva ir vērsta uz to, lai tiktu integrēti tie trešo valstu valstspiederīgie, kuri ir kādas dalībvalsts pastāvīgie iedzīvotāji, un lai šajā nolūkā šo valstspiederīgo tiesības tiktu pietuvinātas Savienības pilsoņu tiesībām, tostarp – nodrošinot pastāvīgajiem iedzīvotājiem vienlīdzīgu attieksmi ar pilsoņiem dažādos ekonomikas un sociālos jautājumos. Tādējādi pastāvīgā iedzīvotāja statuss ļauj personai, kas to saņem, baudīt vienlīdzīgu attieksmi Direktīvas 2003/109 11. pantā minētajās jomās ar šajā pantā paredzētajiem nosacījumiem (spriedums, 2019. gada 14. marts, *Y. Z.* u.c. (Krāpšana ģimenes atkalpvienošanās jomā), C-557/17, EU:C:2019:203, 63. punkts).

- 29 No tā izriet, ka pretēji *INPS* un Itālijas valdības apgalvojumam tas, ka no tiesībām uz vienlīdzīgu attieksmi tiek izslēgts pastāvīgais iedzīvotājs, pat ja tā ģimenes locekļi kaut vai islaicīgi – kā to apliecina šīs lietas faktiskie apstākļi – neuzturas attiecīgās dalībvalsts teritorijā, nevar tikt uzskatīts par atbilstošu šiem mērķiem.
- 30 No tā izriet, ka, neskarot Direktīvas 2003/109 11. panta 2. punktā pieļauto atkāpi, ja dalībvalsts piešķir sociālā nodrošinājuma pabalstu saviem valstspiederīgajiem neatkarīgi no viņu ģimenes locekļu dzīvesvietas, tā nevar nepiešķirt vai samazināt šādu pabalstu pastāvīgajam iedzīvotājam, pamatojoties uz to, ka viņa ģimenes locekļi vai kāds no tiem dzīvo nevis attiecīgās dalībvalsts teritorijā, bet trešā valstī.
- 31 Attiecībā uz pamatlietu ir jākonstatē, pirmkārt, ka iesniedzējtiesa pati ir norādījusi, ka mājsaimniecības pabalstam tostarp ir sociālā nodrošinājuma pabalsta – kas ietilpst Direktīvas 2003/109 11. panta 1. punkta d) apakšpunkta piemērošanas jomā – raksturs.
- 32 Otrkārt, minētā tiesa norāda, ka mājsaimniecība ir šī pabalsta apmēra aprēķina bāze. *INPS* un Itālijas valdība šajā ziņā apgalvo, ka ģimenes locekļu, kas nedzīvo Itālijas Republikas teritorijā, neņemšana vērā ietekmē tikai šī pabalsta apmēru, jo, kā *INPS* precizēja tiesas sēdē, ja visi ģimenes locekļi dzīvo ārpus valsts teritorijas, pabalsta apmērs ir nulle.
- 33 Ir jānorāda, ka gan pabalsta neizmaksāšana, gan tā apmēra samazināšana atkarībā no tā, vai visi ģimenes locekļi vai daži no tiem nedzīvo attiecīgajā teritorijā, ir pretrunā Direktīvas 2003/109 11. panta 1. punkta d) apakšpunktā paredzētajām tiesībām uz vienlīdzīgu attieksmi, jo tiek radīta atšķirīga attieksme starp pastāvīgajiem iedzīvotājiem un Itālijas valstspiederīgajiem.
- 34 Pretēji tam, ko apgalvo arī *INPS*, šādu atšķirīgu attieksmi nevar attaisnot ar to, ka pastāvīgie iedzīvotāji un uzņemošās dalībvalsts valstspiederīgie varētu būt atšķirīgā situācijā, ņemot vērā viņu attiecīgās saiknes ar šo valsti, jo šāds attaisnojums ir pretrunā Direktīvas 2003/109 11. panta 1. punkta d) apakšpunktam, kurā atbilstoši tās mērķiem, kas atgādināti šā sprieduma 28. punktā, sociālā nodrošinājuma jomā viņiem ir noteikta vienlīdzīga attieksme.
- 35 Tāpat arī, kā izriet no pastāvīgās judikatūras, atšķirīgu attieksmi nevar pamatot *INPS* un Itālijas valdības piesauktās varbūtējās grūtības kontrolēt [pabalsta] saņēmēju situāciju saistībā ar mājsaimniecības pabalsta piešķiršanas nosacījumiem apstākļos, kad ģimenes locekļi nedzīvo attiecīgās dalībvalsts teritorijā (pēc analogijas skat. spriedumu, 2016. gada 26. maijs, *Kohll* un *Kohll-Schlessler*, C-300/15, EU:C:2016:361, 59. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 36 Treškārt, iesniedzējtiesa uzsver, ka saskaņā ar valsts tiesībām mājsaimniecības locekļi tiek uzskatīti par mājsaimniecības pabalsta saņēmējiem. Tomēr šī iemesla dēļ šo pabalstu nevar atteikt pastāvīgajam iedzīvotājam, kura ģimenes locekļi nedzīvo Itālijas Republikas teritorijā. Proti, ja minēto pabalstu, kura priekšmets ir ģimenes pabalsts, saņem mājsaimniecības locekļi, no šīs tiesas sniegtajām norādēm, kas izklāstītas šā sprieduma 15. un 16. punktā, izriet, ka šis pabalsts tiek izmaksāts darba ņēmējam vai pensionāram, kurš ir mājsaimniecības loceklis.
- 37 No tā izriet, ka Direktīvas 2003/109 11. panta 1. punkta d) apakšpunktam ir pretrunā tāda tiesību norma kā Likuma Nr. 153/1988 2. panta 6.*bis* punkts, saskaņā ar kuru mājsaimniecībā šī likuma izpratnē neietilpst trešās valsts valstspiederīgā dzīvesbiedrs, bērni un pielīdzinātās personas, kuru dzīvesvieta nav Itālijas Republikas teritorijā, neskarot gadījumus, kad valsts, kuras piederīgais ir ārzemnieks, ir paredzējusi savstarpības režīmu attiecībā pret Itālijas pilsoņiem vai arī ja ir noslēgta starptautiska konvencija par ģimeņu pabalstiem, izņemot gadījumu, ja atbilstoši šā sprieduma 23. punktā atgādinātajai judikatūrai Itālijas Republika ir skaidri paudusi, ka tā ir paredzējusi izmantot šīs direktīvas 11. panta 2. punktā paredzēto atkāpi.

- 38 Taču, kā ģenerālvokāts ir norādījis secinājumu 65. un 66. punktā, no Tiesas rīcībā esošajiem lietas materiāliem izriet, un tiesas sēdē Itālijas Republika to ir apstiprinājusi, ka tā nav paudusi šādu nodomu, transponējot Direktīvu 2003/109 valsts tiesībās.
- 39 Likuma Nr. 153/1988 2. panta 6.*bis* punkta noteikumi tika pieņemti krietni pirms Direktīvas 2003/109 transponēšanas ar Likumdošanas dekrētu Nr. 3/2007, ar kuru direktīvas normas tika iekļautas Likumdošanas dekrētā Nr. 286/1998, kura 9. panta 12. punkta c) apakšpunktā ir paredzēts, ka pastāvīgās uzturēšanās atļaujas turētāja iespēja saņemt sociālās palīdzības un sociālā nodrošinājuma pabalstus ir pakļauta nosacījumam, ka šīs atļaujas turētājs faktiski dzīvo valsts teritorijā, neminot atsauci uz viņa ģimenes locekļu dzīvesvietu.
- 40 Ņemot vērā visu iepriekš minēto, uz uzdoto jautājumu ir jāatbild, ka Direktīvas 2003/109 11. panta 1. punkta d) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tam ir pretrunā tāds dalībvalsts tiesiskais regulējums, saskaņā ar kuru, nosakot tiesības uz sociālā nodrošinājuma pabalstu, netiek ņemti vērā tie pastāvīgā iedzīvotāja – šīs direktīvas 2. panta b) punkta izpratnē – ģimenes locekļi, kuri dzīvo nevis šīs dalībvalsts teritorijā, bet kādā trešā valstī – lai gan minētās dalībvalsts valstspiederīgo ģimenes locekļi, kuri dzīvo kādā trešā valstī, tiek ņemti vērā –, ar nosacījumu, ka šī pati dalībvalsts nav skaidri paudusi apņemšanos izmantot šīs direktīvas 11. panta 2. punktā paredzēto atkāpi no tiesībām uz vienlīdzīgu attieksmi, transponējot šo direktīvu valsts tiesībās.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 41 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (piektā palāta) nospriež:

Padomes Direktīvas 2003/109/EK (2003. gada 25. novembris) par to trešo valstu pilsoņu statusu, kuri ir kādas dalībvalsts pastāvīgie iedzīvotāji, 11. panta 1. punkta d) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tam ir pretrunā tāds dalībvalsts tiesiskais regulējums, saskaņā ar kuru, nosakot tiesības uz sociālā nodrošinājuma pabalstu, netiek ņemti vērā tie pastāvīgā iedzīvotāja – šīs direktīvas 2. panta b) punkta izpratnē – ģimenes locekļi, kuri dzīvo nevis šīs dalībvalsts teritorijā, bet kādā trešā valstī – lai gan minētās dalībvalsts valstspiederīgo ģimenes locekļi, kuri dzīvo kādā trešā valstī, tiek ņemti vērā –, ar nosacījumu, ka šī pati dalībvalsts nav skaidri paudusi apņemšanos izmantot šīs direktīvas 11. panta 2. punktā paredzēto atkāpi no tiesībām uz vienlīdzīgu attieksmi, transponējot šo direktīvu valsts tiesībās.

[Paraksti]